

ЕТНОКУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ МІКРОПОЛІВ «SZACUNEK» І «RESPECT» У СУЧАСНИХ ПОЛЬСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

У статті досліджено етнокультурну специфіку репрезентації поняття поваги у семантичних мікрополях «szacunek» і «respect» як фрагментах лексико-семантичних полів «patriotyzm» і «patriotism» у сучасних польській та англійській мовах. Простеження ядерно-периферійної організації полів, семантичних опозицій між їхніми елементами та зв'язків з іншими мікрополями у структурі лексико-семантичних полів «patriotyzm» і «patriotism» засвідчили наявність спільних універсальних компонентів, але також проявили їхні національно-специфічні характеристики. Спільним для обох мікрополів є відображення понять поваги, шани, честі, гідності, гордості. Польське поле характеризується наявністю вказівок на поняття вдячності поваги не лише до близьких людині об'єктів, а й до чужих. Натомість в англійській мові поряд з поняттям поваги зафіксовано вдумливість, поміркованість, ввічливість, уважність.

Ключові слова: лексико-семантичне поле; семантичне мікрополе; лексема; сема; семантична опозиція.

Групування лексики певної мови у великі лексико-семантичні поля, членування цих полів на семантичні мікрополя, їхній якісний і кількісний лексичний склад, особливості семантики елементів поля і відношення між ними відображають етнокультурну специфіку сприйняття, категоризації та оцінки світу народом-носієм відповідної мови. Як зауважує В. Жайворонко: «Словник національної мови значною мірою засвідчує те, що народ знає про світ» [2, с. 67]. Так, лексико-семантичні поля «patriotyzm» і «patriotism» фіксують лексичні репрезентанти універсального концепту ПАТРІОТИЗМ, який для всіх народів має спільні ознаки, що простежуються у словникових тлумаченнях його слова-назви. Зокрема, у польській та англійській мовах патріотизм визначається як любов до своїх народу, Батьківщини, готовність іти на жертви заради них. Щодо семантичних мікрополів «szacunek» і «respect», то вони теж є важливими елементами репрезентації зазначеного концепту, оскільки почуття поваги до об'єкту переживань є однією з ключових характеристик любові. Наприклад, Сергій Воркачов розглядає повагу як одну з семантичних ознак лінгвокультурного концепту ЛЮБОВ і зараховує її до «карикативного блоку» поряд із відданістю, жертвовністю, ніжністю, піклуванням, поблажливістю та ін. [1, с. 60]. Французький політик і теоретик інтегрального націоналізму Шарль Моррас проводить паралель між патріотизмом і почуттями людини до її батьків: «Ви будете вдячні вашим батькові та матері,

ви будете шанувати їх незалежно від їхніх особистих якостей. Ви поважатимете Батьківщину, тому що вона є вона, а ви є ви, незалежно від задоволення, яке вона може дати вашому почуттю справедливості чи вашій любові до слави» [3, с. 59]. Отже, почуття поваги є одною з центральних ознак патріотизму, саме тому семантичні мікрополя «szacunek» і «respect», елементи яких відображають уявлення відповідних народів про повагу, було виявлено у складі лексико-семантичних полів «patriotyzm» у польській та «patriotism» в англійській мові.

Актуальність дослідження визначається необхідністю вивчення лексичного складу польської та англійської мов у зіставному аспекті.

Мета – виявити етнокультурну специфіку репрезентації поняття поваги у лексико-семантичних мікрополях «szacunek» і «respect» у сучасних польській та англійській мовах.

З мети випливають такі завдання: виокремити компоненти семантичних мікрополів «szacunek» і «respect» зі структури лексико-семантичних полів «patriotyzm» і «patriotism»; проаналізувати їхню ядерно-периферійну організацію; виявити семантичні опозиції між лексемами; простежити зони перетинання з іншими мікрополями, що входять до складу лексико-семантичних полів «patriotyzm» і «patriotism»; назвати універсальні та національно-специфічні елементи семантики мікрополів, що формують етнокультурну специфіку репрезентації поняття поваги.

Для виконання поставлених завдань застосовано методи компонентного аналізу, аналізу словникових дефініцій та семантичних опозицій.

Джерелами дослідження стали лексикографічні видання «Nowy słownik języka polskiego» та «Merriam-Webster's collegiate dictionary». Ілюстративний матеріал дібрано за допомогою систем «Narodowy Korpus Języka Polskiego» і «The Corpus of Contemporary American English (COCA)» відповідно.

Ядро семантичного мікрополя «szacunek» у сучасній польській мові формують лексеми *szacunek, uszanowanie, uważanie, uznanie, poszanowanie, powaga, poważanie, respekt, cześć, estyma, hold, nabożeństwo, nabożność, rewerencja*.

Семантика центральної лексеми *szacunek* охоплює поняття пошани, поваги, честі, вдячності й визнання: *Patriota to ktoś, kto okazuje szacunek i miłość wobec swojej ojczyzny, a także – w razie potrzeby – gotowość poniesienia dla niej ofiar i wyrzeczeń* (Ks. M. Dziewiecki). У семантичній опозиції тотожності з нею перебувають одиниці *estyma, poszanowanie, poważanie, respekt, rewerencja, uszanowanie, uważanie*, тобто вони у польській мові є синонімічними й можуть вживатися більш-менш взаємозамінно у різних контекстах: *...nikt nie ważył się tknąć generalów. Potęga i estyma munduru wydawały się nie do ruszenia* (P. Wroński). *Państwa uczestniczące uznają powszechne znaczenie praw człowieka i podstawowych wolności, których poszanowanie jest istotnym czynnikiem pokoju, sprawiedliwości i dobrobytu* (J. Rolicki). *Żeby zdobyć u ludzi mir, poważanie, a nawet budzić respekt, trzeba wiele umieć* (E. Jakubowska). *I tu była pomimo fanatyzmu i walk międzyfrakcyjnych jakaś głęboka rewerencja, zakopana czasem głęboko w duszy* (A. Wat). *Człowiek jest podmiotem rozwoju i dlatego najważniejszym zadaniem każdej istoty ludzkiej jest uszanowanie jego godności* (Ks. J. Mastalski). *Szedł wolno, gdyż co chwila ktoś go witał pokornie, ktoś całował w rękaw, ktoś podejmował pod kolana, miał bowiem uważanie i miłość chłopstwa* (W. Reymont). Компоненти значення названих вище лексем виявляють високу активність у семантиці мікрополя «szacunek». Зокрема, найбільшу частотність у полі мають семи «szacunek», «poważanie» і «cześć». Середньочастотними є «poszanowanie», «powaga», «uznanie», «godność», «znaczenie», «honor» і «zachwyty».

Не лише з повагою чи пошаною, а й із поняттями гідності й гідності у мовній свідомості поляків пов'язана мовна одиниця *cześć*: *Dawnym postaciom, które wykazały się odwagą, mądrością i innymi szlachetnymi cechami, należy się cześć, szacunek i pamięć* (R. Ryszka). Вона засвідчує, а периферійні лексеми *chwala, dostojność, dostojność, godność, honor, majestat* закріплюють семантичні зв'язки мікрополя «szacunek» із мікрополем «honor», що також є структурною частиною лексико-семантичного поля «patriotyzm». Ці зв'язки реалізуються через спільні для обох мікрополів семантичні компоненти «godność», «dostojność», «duma» і «honor».

Значення авторитету, важливості й престижу поряд із повагою, пошаною й визнанням референціую лексема *powaga*: *Autorytet i powaga ojca były podkreślane na każdym kroku i uzewnętrzniały się w*

różnych obyczajach rodzinnych (A. Chwalba). Тобто у її значенні зафіксовано критерій необхідності бути важливим і впливовим, щоб стати об'єктом поваги. Це підтверджують також мовні одиниці, що перебувають на периферії аналізованого мікрополя – *autorytet* і *prestż*.

Семантичний компонент «zachwyty» (захоплення, захват) доповнює вказівки на релігійні обов'язки й практики у поєднанні з великими повагою й пошаною, зафіксовані у значеннях лексем *nabożeństwo* і *nabożność*, і формує між ними опозицію тотожності: *Ciocia Duleba cieszyła się wielką estymą wśród mieszkańców domu przy Krupniczej. Szczególnie nabożeństwo mieli do niej warszawiaczy, pamiętający jej wybitne role sprzed wojny* (T. Kwiatkowski). *Polonia zrobiła poecie oltarz, nie dwór. Na dobre i słabsze wiersze ta sama nabożność* (M. Gretkowska). В еквіполентній опозиції до них перебуває одиниця *hold*, що вживається в польській мові на позначення виразу поклоніння, шанування, обожнювання, захоплення чимось або чимось: *Tak chciałem wyrazić szacunek i hold Polaków dla Powstania i heroizmu Żydów walczących przeciwko hitleryzmowi* (K. Burnetko). Зв'язок поняття поваги із Богом, божеством, вищими силами або просто обожнювання об'єкту цього почуття підтверджується також на периферії поля через семантику лексем *kult* і *pietyzm*.

Лексема *uznanie*, крім сем «uznanie», «szacunek», «poważanie», «poszanowanie», містить у своєму тлумаченні компоненти 'pochwala' (похвала), «decyzja» (рішення), «zdanie» (думка, позиція): *Sąd w uzasadnieniu podkreślił, że jego postawa jako człowieka i Polaka zasługuje na najwyższy szacunek i uznanie* (K. Moczarski). Із умінням виражати свої думки, позиції, потреби й почуття, враховуючи й поважуючи думки і почуття інших, навіть коли вони відмінні від власних, у польській мові асоціюється одиниця *asertywność*, що перебуває на периферії мікрополя. Інший периферійний елемент *tolerancja* називає повагу до чужих поглядів, вірувань і вподобань, що відрізняються від своїх. Лексема *liberalizm* референціуює поняття толерантності до поглядів, ставлень і дій інших людей, але також може вживатися на позначення політики поваги й забезпечення свободи окремої особистості чи національної меншинами у суспільстві. Отже, у польській мовній картині світу зафіксована потреба поважати інших, їхні почуття, рішення, позиції, незалежно від того, чи схожі вони на традиційні для певної спільноти або конкретної особи, чи відмінні.

Таким чином, мовна одиниця *szacunek* і її синоніми перебувають у привативних опозиціях із розглянутими ядерними лексемами, оскільки їхня семантика охоплює найчастотніші компоненти значення, але також відображає додаткові характеристики концепту SZACUNEK, що сформувалися у мовній картині світу поляків. Зокрема, у носіїв польської мови він асоціюється із повагою, шаною, шанобливістю, честю, авторитетом, вдячністю, визнанням, гідністю, гордістю, обожнюванням і захопленням.

На периферії мікрополя «szacunek» перебувають мовні одиниці *asertywność, atencja, autorytet, chwala,*

dbałość, dostojność, godność, honor, humanitaryzm, kult, liberalizm, majestat, mir, nieposzanowanie, nietolerancja, pietyzm, prestiż, tolerancja, uwielbienie, wzgarda.

Лексеми *atencja* і *mir*, поєднуючись інтегративними семами «*szacunek*» і «*poważanie*», утворюють еквіполентну опозицію, оскільки перша з них також може позначати сприяння, що надається комусь або чомусь, а друга – згоду, спокій, покору і послух перед ким- або чим-небудь. Елемент *dbałość* відображає поняття поваги, турботи й дбання про когось чи щось. А слово *humanitaryzm* вживають на позначення пошани й бажання вберегти об'єкт цього почуття від страждань. Отже, повага не є просто переживанням, у польській мовній картині світу це поняття пов'язується із певними діями, спрямованим на покращення становища його об'єкту.

Важливу функцію виконує лексема *uwielbienie*, через яку реалізується перетинання з мікрополем «*miłość*», і яка відображає поняття глибокої поваги, честі, любові, захоплення і схилення перед кимось або чимось.

Мовні одиниці *nieposzanowanie, nietolerancja* і *wzgarda* належать до елементів мікрополя «*lekseważenie*», але наявність у їхніх значеннях семи «*szacunek*» у поєднанні з семою «*brak*» уводить їх до периферійної зони мікрополя «*szacunek*».

Отже, у польській мові семантичне мікрополе «*szacunek*», крім універсальних ознак поваги, шани, честі, гідності тощо, також відображає поняття вдячності, гордості, поваги не лише до близьких людині об'єктів (Батьківщини, власного народу, його історій, традицій, вірувань і т. ін.), а й до чужих, але також може бути пов'язаним із негативними виявами браку поваги.

У ядерній зоні семантичного мікрополя «*respect*» в англійській мові функціонують лексеми *respect, esteem, estimation, homage, honor, deference, admiration, regard, reverence, self-respect, veneration, worship, worshipping*. Центральна лексема *respect* вербалізує в англійській мовній картині світу поняття поваги, пошани, високого й особливого ставлення до когось або чого-небудь, приділення особливої уваги, вдумливості й поміркованості, почуття замилювання кимось або чимось хорошим, цінним, важливим тощо: *My patriotism, respect for my fellow citizen, and respect for my community and country have never been questioned, as I have never given anyone reason* (D. Habecker).

Одиниця *respect* утворює еквіполентну опозицію з лексемою *regard*, що в англійській мові позначає догляд або турботу про когось чи щось, повагу, пошану, захоплення, увагу, прихильність, гідність, основу для позиції, наміру, мотив, оцінку і вдумливість: *With emphasis on the candidate's ability to quickly build rapport, earn respect and receive greater regard, thus becoming significant in the life of his/her students, the teacher-student nexus enters the student's and the teacher's individual as well as collective quality worlds* (P. D. Fallon). У привативній опозиції з нею перебувають елементи *esteem* і *deference*, що виступають синонімами й називають повагу, пошану, прихильність, турботу, увагу і гідність: *Gen. John Gibbon, our*

division commander, who asked all to do their duty and win the gratitude and esteem of our friends and of the nation, and ordered that every one found skulking away in time of action should suffer death (D. S. Hartwig). *This was an innovation in memorialization after the First World War, when the power of the masses was growing, and the traditional deference paid to military leaders and elites coming into question* (P. Kennicott). Усі три мовні одиниці містять у своїх значеннях інтегративну сему 'affection' через яку реалізується пересікання з мікрополем «*sympathy*», що також є структурною частиною лексико-семантичного поля «*patriotism*».

Сема 'admiration' виступає інтегратором одиниці *respect* з елементами *admiration, honor, worship* і *worshipping*, утворюючи між ними еквіполентні опозиції. У семантиці лексеми *admiration* реалізується значення почуття великої поваги і схвалення, об'єкту пошани, захопленої та враженої похвали: *The key to respect and admiration, in this view, has nothing to do with military capability, strategic vision, courage, effectiveness, economic strength, willingness to defend one's own interests, or taking risks* (D. J. Feith). Одиниці *worship* і *worshipping* формують між собою привативну опозицію, в якій елемент *worshipping* виступає гіпонімом, називаючи акт виявлення любові й поваги до Бога, молитву й поклоніння йому, надмірне захоплення кимось або чимось: *Condemning the jingoism of the age, they accused Americans of worshipping Anglo-Saxonism instead of Christ* (A. J. Raboteau). Лексема *worship* містить у своєму значенні також вказівки на честь, велику пошану й відданість: *The Nation became an object of worship, a form of secular religion* (H. Fazlic). Через сему 'love' у значеннях обох лексем відбувається накладання семантично простору аналізованого мікрополя на семантику мікрополя «*love*», що є одним із центральних мікрополів лексико-семантичного поля «*patriotism*». Крім того, одиниця *worship* разом з іншою ядерною лексемою *veneration*, що використовується на позначення поваги й благоговіння, нав'язаних переживанням відданості, глибокої пошани, які виникають до мудрої, гідної, талановитої людини або до цінної реліквії, забезпечують перетинання з мікрополем «*devotion*»: *The theology of sainthood, in which the church recognizes select people as worthy of veneration for lives of «heroic virtue»... figured less in coverage of the theology than the politics* (S. Schmemmann). Мовна одиниця *honor* має дуже широку семантику, адже співвідноситься з поняттями поваги, захоплення, позитивної репутації, хорошої якості або характеру, високих моральних норм поведінки, доброго імені, гідності, честі, пошани, визнання, привілеїв, високого становища в суспільстві, популярності, етичності, цноти тощо: *In today's troubled times, T.R.'s stirring rhetoric can help to brace us to our duty and renew a sense of patriotism and national honor among our citizens* (J. M. Yarbrough). Лексема *reverence* виконує функцію гіпоніма і вступає у привативну опозицію з елементом *honor*, маніфестуючи поняття поваги, пошани, честі: *Our culture undermines the attitudes of respect, reverence, and awe that would support the building of monuments, that would appreciate them, that would use them* (N. Glazer). Еквіполентну опозицію з обома лексемами формує одиниця *homage*, що в англійській

мові використовується на позначення як поваги, пошани, честі й гідності, так і церемонії визнання себе васалом або стосунків між васалом і феодалом: *We pay homage to a Cuban hero, like Antonio Maseo or Che Guevara, and we have a joint ceremony with Cuban veterans on Nov. 11* (A. Ellin).

Привативна семантична опозиція спостерігається між лексемами *respect* і *self-respect*. Перша з них є ширшою за своїм значенням, адже передбачає об'єктом почуттів, які називає, будь-кого і будь-що. Натомість одиниця *self-respect* маніфестує поняття поваги, пошани, честі й гідності, що не просто стосуються окремої особи, а виявляються нею щодо себе самої: *Almost 28 years after his death, Malcolm X is viewed by some as a frightening advocate of hatred and violence, and by others as a heroic teacher of morality, self-respect and courage, and a loving father and a friend* (L. B. Sparks). Лексеми на позначення самоповаги, власної гордості й гідності, на відміну від польської мови, у лексико-семантичному полі «patriotism» в англійській мові не творять окреме мікрополе, але представлені серед складників мікрополя «respect». Зокрема, крім зазначеного ядерного елемента, схожу семантику мають мовні одиниці *dignity, pride, pridefulness, self-esteem, self-regard, self-conceit*, що перебувають на периферії поля. При цьому одиниці *pride* і *pridefulness* вступають у гіперо-гіпонімічні відношення, утворюючи привативну семантичну опозицію, оскільки друга лексема є вужчою за значенням і референцією лише поняття гордості, самоповаги і часом марнославства. Натомість перша може також називати радість, захват або презирство, зверхність. Із негативними наслідками асоціюється у свідомості носіїв англійської мови лексема *self-esteem*, що позначає перебільшену думку про власні якості або здібності, марнославство. Одиниця *self-regard* у своєму значенні містить вказівки на повагу до власних інтересів. А семантичні компоненти слова *self-conceit* вказують на повагу до себе як людини. Отже, зазначені три периферійні елементи мікрополя «respect» формують між собою еквіполентні семантичні відношення.

Таким чином, найбільш частотними семами мікрополя «respect» виступають *respect*, *esteem* та *regard*. Середньочастотними є компоненти *honor*, *consideration*, *admiration*, *approval*, *conceit*, *worship*, *value*, *importance*, *authority*, *attention* і *affection*.

Периферійну зону аналізованого мікрополя формують одиниці *altruism, account, approval, attachment, authority, awe, care, consideration, contempt, courtesy, creditability, dedication, dignity, disdain, disrespect, self-esteem, self-regard, favor, glorification, opinion, order, praise, pride, pridefulness, self-conceit, vanity*.

Інтегративна сема «*consideration*» поєднує між собою в еквіполентні опозиції ядерні *respect, regard* та периферійні *account, consideration, courtesy, favor, self-regard* лексеми, актуалізуючи в англійській мовній картині світу поряд із поняттям поваги, поняття ввічливості, запобігливості, уважності, прихильності, важливості.

Одиниці *approval, favor, opinion, praise* через спільну сему «*approval*» встановлюють семантичний зв'язок із мікрополем «support», називаючи водночас схвалення, прихильність, підтримку, цінування чи хвалу. Властивість бути достатньо хорошим і вартим такого ставлення позначає лексема *creditability*. Акт прославлення, віддавання честі й хвали кому- або чому-небудь (особливо Богу) відображено в семантиці елемента *glorification*.

Повага, похвала і гордість виражаються щодо тих осіб, об'єктів, позицій, думок, яким характерні важливість, значущість і авторитет, що підтверджує семантика таких периферійних лексем, як *authority, awe* і *order*.

Негативні характеристики почуття гордості, що впливають із надмірної поваги, занадто сильного захоплення об'єктом почуття, вербалізовані в англійській мовній картині світу через одиниці *contempt, disdain, disrespect* і *vanity*. Перша з них позначає почуття презирства, що виникає через неприязнь, неповагу, бо особа, що переживає ці почуття, вважає об'єкт не вартим поваги, недостатньо авторитетним, важливим чи цінним. Аналогічне значення зафіксовано у тлумаченні лексеми *disrespect*. Елемент *vanity* натомість позначає завищену самооцінку, безпідставну гордість, марнославство, що не підтвержені особливими здібностями, характеристиками того, хто вважає себе кращим.

Перетинання із мікрополем «devotion» забезпечують слова *altruism* і *dedication*. Перше з них позначає відданість благополуччю інших, повагу до них і безкорисливе бажання допомагати, а друге – жертвовну й надзвичайно сильну відданість, велику підтримку, присвяту на чиюсь пошану.

Поняття вірності, прихильності, прив'язаності, сильних і ласкавих почуттів до когось чи чогось реалізується у лексемі *attachment*, що разом із елементом *care*, який позначає піклування, пильність, повагу, встановлює перетинання з мікрополем «love».

Отже, у мовній картині світу носіїв англійської мови поняття поваги асоціюється із особливим ставленням до когось або чогось дуже цінного, хорошого, важливого, замилюванням і захопленням ним, водночас із вдумливістю й поміркованістю, підтримкою, піклуванням, ввічливістю, уважністю та відданістю. Хоча може мати негативні прояви через відсутність поваги до інших, неподібних до власних поглядів, ідей тощо, а також через надмірну гордість і марнославство.

Загалом хоча семантичні мікрополя «szacunek» і «respect» виявляють близькість основних компонентів значень, особливо на рівні ядерних зон, вони мають різний кількісний і якісний склад. Відмінності в інтенсивності вияву певних ознак, перетинання з різними семантичними мікрополлями забезпечують національну специфіку вербалізації поняття поваги у сучасних польській та англійській мовах. У подальших дослідженнях продуктивним буде простежити реалізацію розглянутих семантичних відношень у текстах, а також провести зіставлення з іншими спорідненими та неспорідненими мовами.

Список використаних джерел

1. Воркачев С. Г. Любовь как лингвокультурный концепт / С. Г. Воркачев. – М. : Гнозис, 2007. – 288 с.
2. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика : Нариси / В. В. Жайворонок. – К. : Довіра, 2007. – 262 с.
3. Моррас Ш. Повернення до живих речей / Шарль Моррас // Націоналізм : теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера : антологія / упоряд. : Олег Проценко, Василь Лісовий ; Наук. т-во ім. В'ячеслава Липинського. – К. : Простір ; Смолоскип, 2010. – С. 57–65.
4. Corpus of Contemporary American English (COCA) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://corpus.byu.edu/coca/>.
5. Merriam-Webster's collegiate dictionary. – 11th ed. – Springfield, Mass. : Merriam-Webster, Inc., 2005. – 1623 p.
6. Narodowy Korpus Języka Polskiego [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://nkjp.pl/>.
7. Nowy słownik języka polskiego / red. E. Sobol. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2003. – 1311 p.

К. Р. Близнюк,

Национальный университет «Киево-Могилянская академия», г. Киев, Украина

ЭТНОКУЛЬТУРНАЯ СПЕЦИФИКА ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИХ МИКРОПОЛЕЙ «SZACUNEK» И «RESPECT» В СОВРЕМЕННЫХ ПОЛЬСКОМ И АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКАХ

В статье исследовано этнокультурную специфику репрезентации понятия уважения в семантических микрополях «szacunek» и «respect» как фрагментах лексико-семантических полей «patriotyzm» и «patriotism» в современных польском и английском языках. Анализ ядерно-периферийной организации полей, семантических оппозиций между их элементами и связей с другими микро полями в структуре лексико-семантических полей «patriotyzm» и «patriotism» показали наличие общих универсальных компонентов, но также проявили их национально-специфические характеристики. Общим для обоих микрополей есть отражение понятий уважения, почета, чести, достоинства, гордости. Польское поле характеризуется наличием указаний на понятие благодарности, уважения не только к близким человеку объектам, но и к чужим. В английском языке наряду с понятием уважения зафиксировано вдумчивость, умеренность, вежливость, внимательность.

Ключевые слова: лексико-семантическое поле; семантическое микрополе; лексема; сема; семантическая оппозиция.

K. R. Blyzniuk,

National University of «Kyiv-Mohyla Academy», Kyiv, Ukraine

ETHNO-CULTURAL SPECIFICS OF LEXICAL-SEMANTIC MICROFIELDS «SZACUNEK» AND «RESPECT» IN MODERN POLISH AND ENGLISH

The article deals with the semantic microfields «szacunek» and «respect» as structural parts of the lexical-semantic fields of «patriotyzm» and «patriotism» in modern Polish and English languages.

The main aim of the article is to study the ethno-cultural specifics of representation of the notion of respect in the microfields «szacunek» and «respect».

The following tasks were set to achieve this aim: to distinguish the semantic components of the microfields «szacunek» and «respect» from the structure of the lexical-semantic fields of «patriotyzm» and «patriotism»; to analyze their central-peripheral organization; to examine the types of semantic oppositions between lexemes; to reveal the semantic relationships with other microfields at the lexical-semantic fields of «patriotyzm» and «patriotism»; to establish the universal and national specific semantic elements of studied microfields.

To accomplish the assigned tasks the methods of component analysis and analysis of semantic oppositions are applied.

The object of the study is the structural-semantic organization of the microfields «szacunek» and «respect».

It was found, that the semantic microfield «szacunek» is formed by 35 words in the modern Polish language. 14 words constitute the center of the field, 21 element is functioning at the periphery. That the semantic microfield «respect» contains 39 lexemes in the modern American version of English: 13 of them are in the center and 26 are peripheral.

In further studies it will be productive to follow the implementation of the analyzed semantic relations in texts and to compare the results with other languages.

Key words: lexical-semantic field; semantic microfield; lexeme; seme; semantic opposition.